

Memo

Aan : Vaste Kamercommissie VROM/WWI
Van : Nederlandse Woonbond
Betreft : Rondetafelgesprek wijkaanpak 16 april 2008
Status : Schriftelijke inbreng Woonbond
Datum : 14 april 2008
Kenmerk : **V08. 0624.BB**
C.c. :

Op woensdag 16 april 2008 organiseert uw Algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI) -ter voorbereiding op het Algemeen overleg met de minister een rondetafelgesprek over de voortgang van de wijkaanpak. Hierbij levert de Woonbond zijn schriftelijke inbreng t.a.v.:

- A. De relatie van woningcorporaties met het Rijk;
- B. De praktijksituatie in de wijken.

A. De relatie van woningcorporaties met het Rijk.

1. Heffing CFV

De Woonbond is van mening dat de toegezegde 750 miljoen 'solidariteitsbijdrage' van de corporaties aan de extra investeringsopgave van hun collega's in de 40 wijken het best kan worden vormgegeven via de bestaande mogelijkheid van projectsteun van het CFV. De Woonbond vindt dat alle corporaties in staat moeten zijn/worden gesteld hun (lokale/regionale) volkshuisvestelijke opgaven te realiseren. De volkshuisvestelijke prestaties mogen niet lijden onder een 'toevallige' slechte financiële positie van een individuele corporatie, omdat de huurders en woningzoekenden daar anders ten onrechte de dupe van zouden worden. Daarom pleit de Woonbond al jaren voor een **niet-vrijblijvend stelsel van matching van taken en middelen, dat waarborgt dat alle corporaties hun opgave kunnen realiseren**. De actuele discussies zijn wat ons betreft een goede aanleiding om dit matchingsinstrument te reactiveren en de vormgeving ervan te actualiseren. Daarbij moet de projectsteun niet alleen dienstig zijn aan de 40-wijkenaanpak, maar aan alle volkshuisvestelijke opgaven die dreigen te blijven liggen als gevolg van financieel onvermogen van individuele woningcorporaties.

2. Heffingsgrondslag

De minister kiest voor een heffingmethode op basis van een mix van een vast bedrag per woongelegenheden én de WOZ-waarde van de woongelegenheden. Dit zou aldus haar brief 'het bestaande en enigszins grofmazige vermogenscriterium aanmerkelijk verfijnen ook beter aansluiten bij de nieuwe beoordelingsmethodiek van het CFV'. De Woonbond vindt dit een onjuiste stelling en is van mening dat de voorgestelde heffingsgrondslag niet vermogensafhankelijk is, waardoor ook geen sprake is van een heffing naar draagkracht. De bestaande heffingsgrondslag is, hoewel enigszins grofmazig, wél vermogensafhankelijk en doet dus meer recht aan het gewenste draagkrachtprincipe. Ook zijn wij van mening dat de voorgestelde nieuwe heffingsgrondslag op geen enkele manier aansluit bij de nieuwe beoordelingsmethodiek van het CFV.

De Woonbond is dan ook buitengewoon ongelukkig met de voorgestelde heffingsgrondslag, temeer daar deze ook gaat gelden voor de reguliere projectsteun.

De Woonbond acht het niet verstandig om de huidige heffingsgrondslag (mogelijk slechts voor de periode van één jaar), in afwachting van een betere oplossing te vervangen door een slechter systeem.

De Woonbond is **voorstander van handhaving van de bestaande heffingsgrondslag** voor 2008. Voor de jaren 2009 en verder kan dan een fijnmaziger vermogensafhankelijke heffingsgrondslag worden uitgewerkt. Wij zijn er sterk voorstander van om dan wél nauw aan te sluiten bij de nieuwe beoordelingsmethodiek van het CFV.

3. Vrijstelling

Wij hebben begrepen dat ook de vraag speelt, in hoeverre corporaties met woningen in de 40 wijken worden vrijgesteld van de heffing. De Woonbond vindt dat deze corporaties in beginsel moeten worden vrijgesteld, mits sprake is van een betekenisvol aantal woningen in één of meer van de 40

wijken én een substantieel aandeel in de opgave van deze wijken. De Woonbond kan zich daarom geheel vinden in de door de minister voorgestelde criteria om voor volledige vrijstelling van de heffing in aanmerking te komen en de door de minister voorgestelde criteria voor projectsteun ten behoeve van de wijkaanpak.

B. De praktijksituatie in de wijken

1. Bewonersparticipatie

Bij de wijkactieplannen zou door de minister zeer kritisch worden nagegaan op welke wijze de bewoners daarbij betrokken zijn (30995 nr. 39 verslag AO, 4 januari 2008). Juist omdat de aanpak van wijken diep ingrijpt in het leven van de bewoners is het van belang dat zij het uitgangspunt vormen bij de aanpak. Bewoners moeten een zo maximaal mogelijke invloed kunnen hebben op de plannen van verhuurders en gemeente. Als die zeggenschap in de wijkaanpak is gewaarborgd kunnen plannen immers op een groter draagvlak rekenen.

De Woonbond concludeert dat het met de participatie van bewoners lang niet overal goed gaat. In een aantal gevallen wordt zelfs volstaan met één inloopbijeenkomst en worden bewonersorganisaties in het geheel niet of te laat betrokken bij de plannen. Een ander knelpunt is dat plannen in beton gegoten lijken, waardoor er via de bewonersinbreng geen veranderingen meer kunnen worden voorgesteld. Slechte voorbeelden zijn er o.a. in: Utrecht, Rotterdam, Arnhem en Amersfoort.

Het is belangrijk dat de positie van de bewoners op een juiste wijze wordt ingevuld in de wijkactieplannen, dat de plannen pas worden goedgekeurd als de bewonersparticipatie voldoende geregeld is. Nu dat niet overal het geval is, vragen wij u in ieder geval bij **de monitoring de betrokkenheid van bewoners(organisaties) als belangrijke prioriteit op te nemen en in de toekomst de bewonersbetrokkenheid te garanderen**, geheel in lijn met de onlangs door uw Kamer unaniem goedgekeurde Overlegwet.

2. Bewonersinitiatieven

Voor het ondersteunen van bewonersinitiatieven heeft de minister voor Wonen, Wijken en Integratie in overleg met uw Kamer voor 2008 € 20 miljoen ter beschikking gesteld. De helft van dit budget (€10 miljoen) wordt ingezet ten behoeve van de 40 aandachtswijken. De middelen kunnen door gemeenten worden ingezet ten behoeve van burgerinitiatieven om de sociale cohesie en de leefbaarheid te verbeteren. De inzet van het overige deel (€10 miljoen) moet door de minister nog nader worden bepaald in overleg met het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken (LSA), de Woonbond en de VNG, die daarvoor een aantal voorstellen hebben gedaan.

Indien ook het geld voor de overige wijken via de gemeenten wordt verspreid, dreigt versnippering. Bovendien kan elke gemeente zelfstandig criteria ontwikkelen voor de besteding van de gelden voor bewonersinitiatieven. De Woonbond is voorstander van het ontwikkelen van **enkele landelijke laagdrempelige criteria** waaraan de aanvragen van bewoners zou moeten voldoen. De Woonbond en LSA zouden door de minister bij het vaststellen van de criteria moeten worden betrokken.

Bij de beoordeling van de wijkactieplannen zou door het ministie van WWI worden nagegaan of daarin plannen en budgetten zijn opgenomen voor bewonersinitiatieven (30995 nr. 39 verslag AO, 4 januari 2008). Bij de Woonbond bestaat onvoldoende inzicht of dit ook daadwerkelijk is gebeurd.

De Woonbond is echter van mening dat gegarandeerd moet worden dat dit geld inderdaad bij bewoners terecht komt, het gemeentefonds kent immers geen geormerkte gelden. Daarnaast moet ook de **bestemming gegarandeerd** worden: namelijk bewonersinitiatieven. De minister van Wonen, Wijken en Integratie (WWI) heeft bijvoorbeeld aan Amsterdam voor 2008 € 2,91 miljoen toegezegd voor de financiering van bewonersinitiatieven en bewonersparticipatie. Daarvan gaat € 2,51 miljoen rechtstreeks naar de stadsdelen en € 0,4 miljoen naar gemeenschappelijke communicatie- en bewonerstrajecten. Volgens de Woonbond is het uitdrukkelijk de bedoeling dat het geld aan initiatieven van bewoners wordt besteed; het is niet bedoeld voor (reguliere) activiteiten voor bewoners op initiatief van de gemeente. **Wij vragen u dan ook goed te controleren of het budget daadwerkelijk naar bewoners gaat en bewoners de daadwerkelijke beschikkingsmacht over het budget hebben.**

Gemeenten en corporaties kregen de ruimte om zelf activiteiten en/of middelen voor bewonersinitiatieven toe te voegen aan de rijksmiddelen (30995 nr. 39 verslag AO, 4 januari 2008). Wij vragen u na te gaan óf en in hoeverre gemeenten en corporaties zelf **middelen toevoegen** aan de rijksmiddelen voor het honoreren van bewonersinitiatieven.

Door de Tweede Kamer is verder tijdens de Algemene Beschouwingen een motie ingediend met het verzoek aan de regering om ook in 2009 en volgende jaren een vergelijkbaar budget voor bewonersinitiatieven ter beschikking te stellen. De Woonbond hoopt dat de **bewonersinitiatieven ook ná 2008** door het rijk worden gefinancierd.

De Woonbond zou graag zien dat een deel van het budget voor bewonersinitiatieven in en buiten de 40 wijken **geormerkt wordt voor bewonersondersteuning** via een snelwerkend laagdrempelig landelijke voorziening. Hiermee kan de bestemming worden gegarandeerd, een groot knelpunt van bewoners worden opgelost en een al te grote versnippering worden voorkomen. LSA en de Woonbond moeten bij de inrichting en werking van het fonds worden betrokken, en in staat worden gesteld mede te bewaken dat het geld terecht komt bij de bewoners. Een dergelijke voorziening wint nog aan belang als er door uw Kamer ook ná 2008 geld voor bewonersinitiatieven wordt vrijgemaakt.

3. Bewonersondersteuning

Er zijn meerdere onderzoeken gedaan -o.a. door de Woonbond- die uitwijzen dat er tot op heden onvoldoende middelen beschikbaar worden gesteld aan bewoners om hun (kwalitatieve) inbreng in de aanpak van de wijk te garanderen. Zo bleek dat meer dan de helft van de bewonersorganisaties in de voormalige 56 aandachtswijken geen enkele bijdrage ontvangt. Met name het inhuren van expertise en de mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering werden door bewoners in het Woonbondonderzoek als knelpunten genoemd.

De Woonbond ondersteunt het idee van het LSA om vouchers beschikbaar te stellen aan bewoners(organisaties) voor concrete (meestal fysieke) initiatieven. De Woonbond is van mening dat daarnaast een deel van het totale budget moet worden **geormerkt voor bewonersondersteuning, -advies, onderzoek en scholing** in het kader van het *"meedoen aan de wijkaanpak"*. Wij denken dan bijvoorbeeld aan onderzoek naar woonwensen/woonbeleving, inventarisatie en aanpak van knelpunten en suggesties van bewoners, second opinion bij sloop, onderzoek naar kansen met renovatie, stookkosten-onderzoek of hulp bij het opstellen van een sociaal plan. Maar ook aan nieuwe vormen van participatie, het werven van actieve bewoners, het betrekken van jongeren/ouderen/ andere culturen bij de wijk, nieuwe manieren om de achterban te raadplegen of wijkwoon- en leefregels.

Wij vragen u dan ook om bij de de minister de noodzaak van het oormerken van het budget voor bewonersondersteuning te benadrukken.